

B é t s .

Ferentz/Föhertzeg' Hitvesének, *Mária Theresia Nápolyi Királyi Hertzeg-Alszonynak* születése' napját, még Pünköszt első napján is innepelte az Udvar *Laxenburghan*. Ekkor volt t. i. mind a' tüzi játék, mind a' világosítás, mellyeknek el kelle vala maradni Jun. 6-dikáról, az idő alkalmatlansága miá. A' tüzi játék, igen pompás volt; de a' volt bezzeg a' világosítás is. — A' Palotától mintegy 2 ezer lépésnyire esik az erdőben egy folyó viz. Ezen viznek innentső részén, egy jó forma nagyságú Pyramis volt állítva, mellynek a' viz felől való oldalán ezen írás *Vivat Maria Theresia* olvastatott; túl a' vizen pedig, éppen a' Pyramis eránnyában, zöld ágokból készültt 3 győzedelmi bálthajtások szemléltettek. Ezek, úgy nem különbben a' vizen épültt 2 hidak, 's a' hidak között két felől a' viz' partjai meg voltak sűrűen rakva sok ezer métsesekkel, mellyeknek ragyogó világa kettőztetett a' folyó viz által. Gyönyörködtetőbbé tették ezen tárgyat, a' külömbkülömbféle Maskaráknak fel 's alá való sétálásaik, 's néhány festett tsónakoknak a' vizen való járkálásaik. Elevenen képzelhette az ember, mintha *Velentzében* sétálna a' *Márk'* piattzán. — Más nap, *Antal F. H.* neve napjának öröme tartatott. Nagy ebéd volt, 's igen gyönyörű asztali musika. Öt óra tájban kezdődött az úgy nevezett *Carrousel* *), melly után nem sokára meg nyittatott a' Teátrum, 's a' *Szép Halász-Leány'* jádzásához fogtak az Olasz Operisták. Mihelyt vége lett a' teátrumi játéknak: mindjárt el-gyújtotta tüzi mesterségét *Stuver* a' kertben; mellynek is jó nagy része meg volt világosítva. Az élő fákon kerekben ezek a' nagy égő betűk olvastattak: *Vivat Antonius A. A.* Ittis egymást érte a' Maskarák' Serege.

Ezen

*) Ennek le-írása, ez úttal ide nem fért.

Ezen folyó hónapnak 10-dikén reggeli 4 órakor végezte itten ditső életét, egy oly érde-
mes Hazánkfia, kinek bártsak annyiival hosszabb
életet adtak volna az Egek, mennél nagyobb dí-
szére vólt Nemzetünknek, 's lett volna még ezen-
túl nagyobb mértékben is, ha tovább élhetett
vólna. Meg holt t. i. Ingenieur Fő Kapitány, 's
a' *Mária Theresia* Rendjének első rangú kis Ke-
refztes Vitéze *Verebelly Zsigmond* Úr, életének
36-dik elztendejében. Ezen meg boldogúlt Úr,
Maros. Széknek, *Egrestő* nevezetű helységéből
vette származását. Végezte tanulását az *Enyedi*
Ref. Kollégyiomban; 1779-ben fel jött *Bétsbe* az
itt lévő Ingenieur-Akademiába, holott tsak ha-
mar annyira vitte az *Enyedi* Kollégyiomban szer-
zett mathematika tudományait, hogy kevés idő-
re Alhadnagyságot nyert az Ingeniouri Karnál, 's
Tsch Országba küldetett, a' *Theresia-Vára* építése
körmányozására. Onnan közönséges Tanítónak
hozott, a' *Bétsi* Ingen. Akademiába, 's Fő-
Hagnagyságot nyert. Bé következőn a' Had,
meg nyerte gyakori esdeklései által a' le-mene-
telt, 's *Dubitzá*, *Novi*, *Berbir*, *Bélgrád*, és *Or-
sova* körül, mindenütt remekjeit adta nagy talen-
tominak, 's vitézségének. — A' múlt Elztendő'
vége tájján fel hivatott *Bétsbe* oly' izéllal, hogy
újra folytassa Professzori Hivatalát; de az időtől
fogva mindég tsak erőtelenkedett, míg nem
végre a' száraz betegség egésszen el fogyasztotta,
melly nyavalyája onnan származott; hogy oda
le *Orfovánál* hideglelésbe esvén, el rontották a'
sok *Chinával* a' Doktorok.

Magyar példa-beszéd: *Szemesnek való a'*
játék. De hogy vak is tudjon jádzeni: hatalmasan
meg mutatta ezt az el múlt Pénteken, egy,
Kirchgeßner Mariánna nevezetű Leányasszony, a'
ki 5 elztendő's korától fogva meg vakúlt mind
a' két szemére; még is úgy jádzott; ama' nagy
Franklin találmánnya féle musikai szeren, az
úgy

úgy nevezett *Harmonikán*, hogy mindenek előtt valósággá változtatta a' hirt, melly ötlet az említett musikai szeren jádzóok között elsőnek hirdette ki egész *Europában*. Nem mehetett még eddig reá senki is, hogy ugrós vig nótákat jádzon a' *Harmonikán*, — a' melly különböző nagyságú üveg edényekből vagyon öszve szerkeztetve; sőt midőn szomorú lassú nótákat jádzottak is rajta, el nem kerülhették, hogy az üvegek hijjános, vagy kedvetlen tsikorgó hangot ne adtak légyen ottan ottan. *Kirchgeßner Mariánna* ellenben úgy jádzott rajta az *Allegrókat* is; hogy átallyában tökéletes, és kedves hangokkal gyönyörködtette igen számos halgatóinak füleiket, kik sűrű tapsolással is jelentették; szép tehetségén való örvendezéseket.

Juniusnak 11-dikén, kinn ebédeltek *Laxenbürgbän* ő Felségeknél; az ide való Fő Magyar Uraságok közzül, *Gyaraki Gräffalkovits* ő Hercegsége; Hitvesével együtt; 's Gr. *Balassa* ő Exc. ja.

Úgy értjük, hogy Gr. *Balassa* ő Exc. jához nem tsak a' kormányozása alatt lévő Tisztviselők viseltetnek kiváltképpénvaló hajlandósággal; és tisztelettel; hanem az egész *Illyriai* Nemzet is kedvelli annyira, hogy a' melly elő kelő Tagjai fel jönnek ezen Nemzetnek *Bétsbe*; ha különben semmi járójok nintsen is az említett Gróf Urhoz úgy; mint Kántzelláriushoz: még is el szoktak menni tiszteletére — a' ki ismét; asztalához való méltóztatással vizöntagollya tiszteleteket.

Ma g y a r Ö r s z á g.

Gyakor izben vólt már arról szó; há vallyon lehetne e' hajókázni; 's vízi kereskedést indítani a' *Körösön*? — Míg senki se tett próbát; addig természet szerént nem lehetből telt ki ezen kérdésre a' felelet; de már most, kétszeri hathatós ta-

C c c 2

pasz-

pasztalások után, sokkal másképpen gondolkod-
 nak a' *Körösmellyékiek* is. — Ez előtt három
 ezrtendőkkal neki gondolták volt magokat, két
 életre termett Hazafiak, 's a' Kamara' erdején
Nagy-Szerendnél 2000 darab tserfát faragtatnak
 olly tzeállal, hogy azt a' *Körösre* rakván, *Sze-
 gedre* szállítsák. Szerentsét próbáltak, 's meg
 sem tsalattattak reménységekben. — Ezen, kö-
 vetésre méltó két Hazafiaknak egyike, új pró-
 bát tett az el múlt hónapban, mellynek éppen
 olly Szerentsés ki-menetele lett, mint szintén az
 elsőnek. Fogta t. i. magát, 's a' *Tiszamellyén*
 lévő erdejében a' Kamarának készítettett 3478
 darab külömbkülömbféle nagyságú épületnek való
 fákából (mellyek között 1934 jegenye fák is voltak
 hatod 's hetedfél ölnyi hosszúságúak) és deszkák-
 ból álló terhet, 's azt *Szolnoknál* által, *Tsongrá-
 dig* a' *Tízfán*; *Tsongrádtól* fogva pedig *Kún-Szent
 Martonnál*, *Etsednél*, 's *Szent-Andrásnál* által
Szarvasra a' *Körösről* szállította. Ezen nagy ter-
 het, minden ló nélkül, tsupán 50 ember húzta
 a' viz ellenében; ha ellenben szárazon szállítta-
 tott volna *Szolnokról*, vagy *Aradról Szarvasra*:
 leg alább is kívántattak volna 1500 fzekekérk;
 ugyan annyi emberek, és 6000 lovak. A' vizen
 való szállítás nem került annyiba, mint a'
 mennyire fel telt volna tsupán fele is a' híd-
 pénznek, mellyet *Szolnoknál* kellett volna fizetni
 a' fzekekektől. A' Húzóok magok se tudták, mi-
 tsoda nagy terhet vonnak ök mind addig, míg nem
 az utolsó állásra (statio) értek volna. Ezt, az-
 ért titkolta el tőlök a' szállító, ne hogy el retten-
 jenek előre, szándékjoknak végre-hajthatásától.
 A' vízben nem láthatták a' fa' sokságát, hanem
 mikor kívül lett volna az a' vizen, akkor hüle-
 deztek rajta, mit követhet el az okossággal egy-
 gyesített szorgalmatosság! — Minthogy a' szállít-
 vány a' *Szarvasi* dolog-tanuló Oskola' számára
 való volt: ki ment ezen oskolabéli nevendék
 Se-

Se-

Sereg, a' maga Tanítóival, 's más feles számú Lakosokkal együtt egész Szent-Andrásig, a' tereh-vonók eleibe; 's egyesítvén erejét amazokéval, örvendezés, és ezen alkalmatosságra készített némelly énekeknek el-zengedezése között segítette a' terhet, ki rendelt helyére szállítani; mellynek érkezését nagy áhítatossággal várta, 's repeső örömmel szemlélte a' Szarvasi Nép.

Szegedről, Juniusnak elsőjén.

„A' napokban, *Makón, Kanisán, Vászárhe-lyen* a' jég-esső nagy károkat tett a' vetésekben, *Szegeden*, ha az lltén meg tartja, gabona elég lefűz. A' rozsnak szálát a' minap meg mértük, 's 7 lábnyinak, és 3 hüvelknyi hosszúnak találuk; de a' fű nálunk, a' nagy hévség miatt, kevés reménységet nyújt, a' jövő télen való bőv telletetésre, “

Körmözt-Bányai közönséges Tanító. *Ns Bekeházi Beke Márton* Urat, *Piáristának* tettük vólt tsendes lelki esmérettel U u árkusunkban. Ezt olvasván az említett Úr, következőképpen írt hozzánk Jun. 2-dikán:

„Különös kegyességet mutatnak az Urak hozzám az által, hogy a' *Piáristák* Rendjébe iktatni méltóztatnak, mellyet annyiban, hogy ezen érdemes Szerzetnek köszönöm, nyilván, és erőltetés nélkül gyenge tökéletességemet; igen örömet, és buzgó közönettel fogadok lelkiképpen: de hogy testiképpen bé lépjek társaságába, és hogy az Urakat az első szent áldozat-tételemre szívesen hívjam, azt, a' Feleségem, a' ki Nemzetünknek az által szolgál, hogy a' magyar főkötöt kedvelteti Nemével; és a' két Fiaim, kiket, noha az el múlt időknek szükségek tökéletesebbekké tett a' német nyelvben, mint a' magyarban, anynyira meg szállott a' magyar lélek, hogy jádzó
tár,

társaikat magyarul tanítják, tellyességgel meg nem engedik.

„A’ napokban, számadásra kívánja vala vonni bizonyos Szerzetbéliek’ Elöljárójok a’ Kertészét, de mivel ez, láthatatlanná tette magát néhány napokkal az előtt, nem juthatott tzellyához az Elöljáró; azért is Hajdút kéretett a’ Város Birájától. Meg kapta a’ Hajdú a’ Kertészt a’ mátkájánál, ’s hívta leg ottan, hogy menne vele. „El megyek, úgymond a’ Kertész, de igyunk előbb egy pohár bort.“ E’ meg lévén, el indulának, hanem a’ Kertész vissza fordul a’ kaputól, ki szállítja Szerelmesét az ablakon a’ konyhába, meg öleli, ’s torkába üti kertész-kését. — Az Asszony, szörnyű halált holt; a’ Kertész pedig tömlőztbe vitetett — ’s kérdeztetvén, miért ölte volna meg Szeretőjét, azt felelte: „Tudom, úgymond, hogy helytelen tselekedeteimért meg fog kenyeremtől fosztani az Elöljáró; kenyér nélkül pedig nem bírhattam volna kedvesemet.“

Szeremből azt irták Májusn. 29-dikén, hogy kevéssel az előtt *Semendria*, és *Proforovátz* között rá ütött egy főt Törökség, a’ mi vizsgálódó Vitézeinkre, ’s közölök 7 embert meg sebesített; kettőt pedig el is ejtett. — 28 dikon, segítséget kaptak, 6 ágyúval együtt, *Semendriában* lévő Vitézeink. — *Szabátsban*, ’s más helyeken is nevelik a’ számát Népiünknek. — A’ széleken lakozó föld-népének, ’s mind azoknak, kik katonai kormányozás alatt vagynak, fegyverek, ’s azokhoz való készületek osztogatattak nálunk; hogy ha a’ Törökség határainkra találánd tsapni véletlenül: annál több fegyveres erővel állhassunk ellene.

Frantzia Ország.

Úgy nézik az új Konstitúzió’ Baráti *Párisban* a’ *Lengyel* Revolutziót, mint a’ *Frantzia Országának* a’ Leányát; ’s szándékoztak is a’ végett
ör-

örvendezéseket jelentő Irásokat botsátani *Varsóba* mind a' Közönséges Társasághoz, mind a' Királyhoz.

Tsak nem szünik meg *Frantzia Országban* a' vérontás *). Isten tudja, ha ezen sok vérontásokat nem fogja e' rövid időn egy közönséges nagy vérontás fel váltani. Mert:

A' *Straßburgi* Kerület' Kormányfője, következőképpen írt Májusn. 25 dikén a' Nemzet-Gyűléséhez:

„A' vak buzgóság, a' Barátok' zavarása, a' Hazájokat el hagyott Neméseknek magok' el szánása, a' *Rohán* Kardinál' dühössége, 's az *Arisztokratismus*ból származó minden indulatok olly sok tört hánynak mi körülöttünk, hogy mi, minden buzgóságunkal se mehetünk reá, hogy rendkívülvaló segítség nélkül fenn tarthassuk a' közjót. — Vagynak, a' való, sok igaz Pátrioták a' Kerületben; de sok Lakosok is engedik még magokat a' részre való hajlás' lelke, és a' vak buzgóságú engedeilen Papoktól vezéreltetni, kik mindég abba törik a' fejeket, hogy' ingerelhessék a'

*) *Castellnau Városában*, *Bellue* nevezetű két Testvéreket gyilkoltak meg közelébb a' Nemzeti Testörzök, még pedig kegyetlen dühösséggel. Eggyik, az említett két testvérek között *Kir. Testörzö* volt. — *Rennes Városa* körül fel lázasztottak 5 falut a' Nemések, 's a' meg nem esküdt Papok, a' polgári hitet le-tett új Papok ellen. *Rennes Városából* 8000 ember ment, az 5 falubélieknek le tsendesítésére; kikre, minthogy nem engedelmeskedtek az úgy nevezett *Martziális Törvénynek* ki-hirdetése után is, tűz adatott; 's 500-an el hullottak belőlök.

a' Lakosokat. Az új Törvények eránt való engedlenség tehát mind inkább inkább nevededik; a' Parafztok nem akarják a' magok meg-esküdt új Papjaikat el fogadni; a' polgári hitet le-tett Papoknak Templomaik üressen maradnak; meg-telnek ellenben azok, mellyekben meg nem es-küdt Papok tesznek isteni szolgálatot. Négy ezer polgári Katonát kíván tehát a' Kerület segítségül az Ország' belsőbb részéből; mellyre annál nagyobb szüksége vagyon haladék nélkül, hogy túl a' *Rajná*n, naponként nagyobb erőben tétet-nek a' hadi készületek; a' békételenkedő *Frantzidiáknak* hamar időn lejendő bé ütések felől *) való hír mind inkább inkább nevededik az által, 's nyughatatlankodtatja a' Lakosokat " 's a' t.

A' Konstitutzóra ügyelő Tanács, Májusnak 26-dikán terjesztette elibe a' Nemzet-Gyűlésének, a' Király' pénzbéli fizetése, 's fekvő jószágai fe-lől tsináltt végzést, mellyet is eggyező értelem-mel helyben hagyott a' Nemzet-Gyűlése. Ide megy ki az említett végzésnek értelme: 1.) A' Közönséges Kintstárból minden esztendőben 25 millió livrát kell adni a' Király' számára. 2.) Ezen summa, 12 egyenlő részekben fog ki adatni, és így minden hónapban eggy egy rész, azon Személynek kezébe, a' kit a' Király arra a' végre fog rendelni; soha azonban, és semmi
nemü

*) *Alsátzidiának* felső részéből azt írták Jun. 3-dikán, hogy a' *Svájtzerek'* földén észve tso-portozott *Frantzidiák*, valósággal is reá ütöttek legyen *Hinnigen* nevezetű helysége. — *Chronik* nevet viselő Német Újságból pedig ezt olvassuk: „Nem titok többé, hogy a' *Tsászar*, és szá-mos *Birodalmi Fejedelmek*, fegyverrel mennek *Frantzia Ország* ellen.“

nemü szin alatt fel nem lehet előbb venni egygy egy részt, míg el nem jő a' fizetés' ki rendelt ideje; valamint ellenben halasztani sem lehet annak ki fizetését. 3.) Ezen kiszabott esztendei summánál fogva, nem köteles a' Nemzet semmi afféle adósságot ki fizetni, mellyet a' Király a' maga nevében tesz. 4.) Laistromát kell készíteni az úgy nevezett Koróna' drágaságainak, 's annak egy Kópiáját bé kell tenni a' Nemzet' Leveles Házába; hol tartassanak pedig az említett drágaságok? azt a' Nemzet Gyűlése fogja, a' Királlyal egygyezőleg ki tsinálni; a' metztett köveket, 's más régiségeket, egyfzeribe a' nevezetes pénzek' tartó házába kell vinni. 5.) A' Kir. Háznak, 1790-dik Esztendő' első Juliussáig való minden adósságai, a' Státus' adósságai közzé számláltatnak, és a' rendkívül való jövedelmek' kasszájából fizetődnek. 6.) A' *Louvre*, és *Thuilleries* nevezetű Paloták, egygyütt véve fogják tenni a' Nemzet' Palotáját, a' mellyben fog lakozni a' Király; tartatni fognak öszveséggel a' mesterségeknek, 's tudományoknak minden monumentumaik, 's leznek a' fő Akademiák, mellyek, miképpen felelheszenek meg azon végnek, a' mellyre rendeltettek; fog erántta végezni a' Nemzet Gyűlése, a' Királlyal. A' Király, továbbra is megmarad azon épületeknek birtokában, mellyekből állott az eddig való lakó helye. *Versailles*, *Marly*, *Meudon*, *S. Germain*, *S. Cloud*, *Rambouillet*, *Fontainebleau*, és *Compiégne*, minden hozzájuk tartozó birtokokkal egygyütt meg maradnak a' Királynál; úgy nem külömben a' *Sever* Portzellán - Fabrika. Meg hagyja a' Nemzet végre, a' *Pari* Kastélyt is a' Királynak, úgymint a' mellyben *IV. Henrik* született volt, ezen nagy Királyhoz viseltető tiszteletéből. 7.) Az özvegy Királynénak négy millió fog esztendőnként járni, a' Közönséges Kintstárból, 's ezen summa is 12 egyenlő részekben, hónaponként fog ki fizetődni.

Lengyel

805

818

Lengyel Ország.

Nagy figyelemetességet érdemel ezen Országának új Konstitúciója: de meg érdemli azon Írás is, mellyben tudtára adatik a' Revolutzió, az Ország-Gyűlése' két Marsalljai által a' Nemzetnek, hogy avagy tsak im' e' következendő darabot belőle ide iktassuk:

„A' Mindenható, ki a' Nemzeteknek sorsokat öröktől fogva fontollya, a' maga böltsességének mérő serpenyőjében, ki a' le nyomatott Nemzetségeket fel emeli, és a' hatalmasokat ismét meg alázza: ugyan ez a' könyörületességgel tellyes Isten tselekedte azt, hogy mi, az ő isteni intézése szerént, eggy igen nyomos történetet adhatunk mostan néked tudtadra kedves Nemzet! Ki ragadtatott már a' veszedelemből a' mi Hazánk; bátor-ságos állapotba helyheztettek szabadságaink is; bennünk, ez időtől fogva szabad, és mástól nem függő Nemzetet szemlél a' Világ. A' szolgaságnak, és rendetlenségnek bilintsei le hullottak; a' Seregek' Istenének hatalmas keze öszve törte azokat, 's a' szélveszet, melly végső veszedelemmel borította volna el a' Hazát, el fordította attól, hogy meg szabadíthassa azt. A' mi érzékeny sziveinknek tellyes ki öntésével annakokáért hozzád emellyük, az egész Nemzettel eggyütt kezeinket. Oh Nagy Isten! halgasd meg a' mi könyörgéseinket, és töltsd bé minden *Lengyeleknek* sziveiket azon eggyes érzésével ennek a' nagy jó teteménynek, melly a' te akaratom szerént, által járta a' gyűlést tartó Ország' Rendjeinek értelmeket, és sziveiket; hogy a' Te munkád állandó, és az által ez a' Te hozzád mindenkoron hív Nemzet szerentsés leheffen. — Tudjátok meg annakokáért, érdemes Polgár Társaink! tudják meg a' következendő Századok is, és ennek emlékezete soha el ne töröltessék, hogy a' mi

mi veszedelmünket nem akartt Isten' karja ugyan tsak a' régen kívántt tzélra juttatott bennünket olly útakon, mellyeket eggy élő sem láthatott el előre. Hirtelen le esett a' fedél a' mi szemeinkről, a' gyülest tartó Ország' Rendjei észre vették azt, hogy senkiben másban nem, hanem tsupán magunkban találtathatnának fel a' mi Hazánk', 's köz szabadságaink' meg tartásának eszközei; és tsupán egy bátor meg határozás menthetne meg minket, a' mélységbe, 's azon veszedelmes törökbe való eséstől, mellyek a' mi tartós, és meg oszthatatlan fenn-maradásunknak vettettek. Illy módon kellett annakokáért végre az ellenünk készültt erőknak, és praktikáknak, az isteni Gondviselésnek egy pillantása előtt egyszerre el-
tűnni.

Ugyan ezen isteni Gondviselésnek munkája az, hogy a' felettünk lebegő veszedelem, melly a' mi *egéssz*, és *mástól függésben nem lévő* vóltunkat erányozta, fel fedeztetett, a' melly, mivel a' Kabinétok' politikájának homályos titkai között vólt el rejtve, 's mind inkább inkább nevedett: másod izben tzélozott most oda, hogy *Lengyel Országot* a' nagyobb Hatalomnak prédájává tegye. Valóságos hazafiúi szemességek által reá mentek azon Férjfiak, kikre vagynak a' Köz-Társaság' dolgai bízva a' külső Udvaroknál, hogy állapotunknak, 's azon ellenkező eseteknek képeit, mellyeknek ki vólnánk tétetve: vóltaképpen el-
lönkbe terjesztenék. Ugyan ezen Férjfiak elszörnyükdtek belé, midön a' virágokkal koszorúzott áldozatot meg tekintették a' mélység' szélén, mellynek fénylő formáját egész gyász fogná fel váltani; szörnyükdtek, és sirásra fakadtak a' közönséges vakságon, mivelhogy a' ki-állított gyászos áldozatban tulajdon Hazájokra esmertek. De értésekre lettek végre, az öszve szövetkezett Rendeeknek, az efféle tudósítások, és intések;
mely-

817 mellyek, egymással eggyezve jöttek minden helyekről, 's hova tovább rettentőbbek voltak."

Tudományi Dolgok.

Eggy érzékeny Atyafi, kedves kis Attyafia' ki-múlásának szemlélése alkalatosságával.

Charitás! nevedet érdemlő kis Alak!

A' miolta Téged' ki'múlni láttalak,
's láttam testetskéditől melly vidámon el vált

Lelked; meg szerettem azólta a' halált.

Sőt azólta Kintsem! már ugyan tsudálom,

Hogy', és kit ijefzthet az illy kedves álom.

Mind végedig látám szájad' mosolygását,

Mellynek itt e' földön nem látám én mássát.

Ollyan édesdeden, és olly ártatlanúl

E' földön az ember nevetni nem tanúl.

El hiszem hát, hogy eggy Angyalka tanított

Le jövőn az Égből, hogy' mosolyognak ott *)

's ugyan ő tanított, hogy' jádzódj buvókát,

Hogy' szedd rá ideig Mamát és Apókát;

Hogy előtök miként bújj a' koporsóba,

Hadd gondollyák azt, hogy meg holtál valóba.

Te azonban látván, hogy még jobb életed,

Miként sirnak rajtad, *Pajkoska!* nevedet.

Jól teszed újj Angyal! Szüléidet nevesd,

's későn, a' hová Te mentél, oda vezesd.

De addig is szómmal mond az Angyaloknak,

Mert már Te nyelveken szólni tudsz azoknak:

Hogy

*) *Emlékezetes, sőt tsudára méltó volt a' kis Heroínában, nem tsak beteg ágyában való tsendessége, és holtig magánál való létele; hanem az is, hogy egész ki-múlttáig mind ollyan mosolygólal állott szájjatskája, sőt halva is, mint éppen egészséges, és élő állapotjában, a' mint mosolyogni szokott volt.*

Hogy majd Józsi Bátsi — majd utánad mégyen
Örökös hajléka azért kélsen légyen;
's ha melly buzgó Angyal kételkedne benne,
Hogy egy rossz Bünösnek ott hajléka lenne:
Mond meg, hogy mennyen el az én Megváltómhoz,
's tudom attól erről parantsolatot hoz.

(Ezen Verseknek Szerzőjét, könnyen el találja,
a' ki Munkánk' 2-dik Szakasznának 177-dik lapját
meg tekintti. Készültek e' Versek, Melt. Vay Ab-
rahám Ur' házánál Krasznán).

Eszteendeje múlt, hogy mi Európa' Mappáját
következendő tizim alatt adtuk ki: Európának
közönséges Táblája, mellyet az Eg-Visgálóknek
újabb ki-nyomozásai szerént készítették, és Melt.
Gróf Kohári Ferentz Ur' ö Nagyságának, Csábrág,
Sztina, és Murány örökös Urának, Nemes Hont-
Vármegye' örökös Fő Ispánnjának, Hazánk' nagy
Reménnyének különös tisztelettel ajánlanak Görög,
és Kerekas. Béts. Ns Lakner írta. Pozsonyi Fő
Junker metztette 1790. — Igéretet tettünk vólt,
hogy ezen Mappához meg fogjuk küldeni a'
Földnek rövid le-írását is, mellyben tudni illik
Európán kívül való Részei is a' Világnak rövide-
den elő lesznek adva; Európa pedig bővebben.
— Hogy ezen igéretünket önnön magunk által
tellyesíthessük, bokros foglalatosságaink meg
nem engedték; meg kértünk tehát annak ki dol-
gozására egy Tudós Hazánkfiát Szathmár Vár-
megyében, 's le küldöttük a' nevezetesebb új
Geografusokat számára; ki is mihelyest kélsen
lesz fel-vállaltt munkájával; leg ottan ki fogjuk
azt nyomtattatni, 's ingyen küldjük meg mind
azoknak, valakik eleitől fogva jártatják, avagy
már meg szerzették, vagy ezentúl fogják meg-
szerezni egész munkánkat. — Magáról a' Mappá-
ról, következendőket kívántunk rész szerént azok-
ra nézve, a' kiknél még meg nintsen; rész szerént

pe.

pedig azokra nézve is, kiknek már kezekben forog, fel jegyezni: Az, nem valamelly más kész Mappáról van le véve (kopiálva); hanem mint a' tizimje mutatja, valósággal a' leg jobb Mappák után nagyon egészen újjonnan készítve. Kezünkben voltak tudni illik *D'Anville*, *Moithey*, *Has*, és *Brion* által ki adott közönséges Mappái *Európának*. Az *Európai Tartományok* különös Mappái között pedig: a' *Danville*, *Cassini*, *Kitchin*, *Bowles*, *Dorret*, *Zannoni*, *Pontopidas*, *Faden*, *Schmidt*, *Loftenau*, *Maire*, 's több más illy betses nevek alatt ki jöttek. Közötte velünk tudós munkáit; ama' nagy nevezetű Hazánkfia Ts. 's Kir. Égvissgáló Tiszt. *Hell* Úr is, melyeknek sok hasznát vettük; úgy nem különben az újabb Földírók' Könyvéiknek is. — Hogy a' mértföldék' mértékét nem tettük a' Mappára; követtük e' részben a' mai leg jobb köz. Mappáknak Szerzőit, kik közönségesen el szokták hagyni az említett mértéket, úgymint a' mellyről nem is lehet jól meg tudni a' helyeknek egymástól való távol léteket; mivelhogy hosszas gömbölyeiségű lévén a' föld' formája, annyival összébb mennek a' déli abroncsok, mennyivel messzebb távoznak az *Aequátortól* (*Középső Abroncs*); 's közelítenek az *északi és déli sarkákhoz*. — *Magyar Ország*nak 's a' hozzá tartozó Részeknek minden fel-jegyezhetett Városait és Helységeiket, igaz magyaros neveken tettük fel a' Mappára. Hasonlóképpen tselekedtünk azon külső Tartományokkal 's Helyekkel is, mellyeknek anya nyelvünkön is volt már különös nevek: mint p. o. *Spányol Ország*, *Orosz Birodalom*, *Béts*, *Nápoly* 's a' t.; a' mellyeknek pedig még eddig nem volt; de minden erőltetés nélkül lehetett; azok között némellyeket meg magyarosítottunk; mint p. o. *Egyházi Birodalom* (*Status Ecclesiasticus*), *Péter-Vára* (*Petersburg*). Némelly helyeket, deák neveiken

tet:

tettünk fel, minthogy azok szintén úgy fel vétettek a' magyar írásban, 's beszédben is. Hogy azonban nem mind deák néven tettük fel azon helyeket, a' mellyeket úgy tehetünk volna: oha ennek az, mert némelleyek esmeretesebbek a' magok eredeti neveken, mint a' deákon, p. o. *Innsbruck* (*Oenipontum*), *Augsburg* (*Augustiae Vindelicorum*); vagy leg alább vagynak olly esmeretesekek az eredeti nyelven is, mint a' deákon, p. o. *Zürich* (*Tigurum*); *Mainitz* (*Moguntzia*), *Trier* (*Treviri*), *Leipzig* (*Lipsia*), *Lion* (*Lugdunum*) 's a' t.; és hogy méltán, 's hasznossan adtunk légyen illy esetben elsőseget az eredeti névnek: úgy ítéljük, ki ki által fogja látni. — Formája a' Mappának hosszas négy - szeg; a' mellyen sokkal kívánatosabbán tűnnek a' tárgyak a' Néző' szemébe, mint a' fendes négy - szegen. Hossza két lábnyi, magassága pedig másfél lábnyi. — — — Munkákon kívül is meg lehet szerezni ezen Mappát, rendszeréntvaló papiroson ugyan 30 krajtzárért; hollandus papiroson pedig 1 forintért. Az Oskolák' számára szívesen szolgálunk vele 20 krajtzárért is.

Magyar Ország' Mappáját most dolgoztatjuk, mellyről azt ígérhetjük előre, hogy ha talám nem fog is bírni egész tökéletességgel; hozzá fogható ugyan tsak nem jött ki még ez ideig. — Haláadó szívvel ditsekedünk vele, hogy ebbéli foglalatosságunkban, Hazánknak nagy nevű, 's érdemű Fiai segítettek bennünket; úgymint: *Eszterházy Antal* ő Hertzegsége, 's Kántzellárius Gróf *Pálffy Károly*; és Gróf *Szétsényi Ferentz* ő Kegyelmessége. — Hogy a' munka annál helyesebb lenne, óhajtanánk még ím' e' következő Nemes Vármegyéknek rajzolt Tábláikat meg kapni, úgymint: *Abaúj*, *Arad*, *Baranya*, *Borsod*, *Heves*, *Komárom*, *Sáros*, *Szepes*, *Trenstén*,

tsén, Unghvár, Zemplén, 's Veszprém Vármegyéknek; minthogy, ha az Isten reá segít Magyar Ország' Közönséges Mappájának ki-botsátására: szándékozunk annakutánna minden Vármegyének Mappáját is ki adni különösen. Azon érdemes Hazafiaknak jóvőitokat, kik valamely Vármegyének helyes ábrázolását küldéndik fel hozzánk: illendő számú nyomtatványokkal fogjuk, szíves közönetünk mellett meg hálálni.

Elegyes Tudósítások.

Médárdus napjától fogva, alig múlt el egy nap *Bétsben*, hogy ne esett volna. A' múlt Vasárnap, igen nagy zápor eső is volt. Azólia felette neki hűyesedett a' levegő ég. — *Romában* a' végeztetett Máj. 19-dikén, hogy az oda rendelt *Frantzia* Követet *Segur* Urat bé ne fogadják. Máj. 19-dikén, a' Nuntzius is oda hagyta *Párist*; ámbátor tsak olly szin alatt, hogy az *Aixi* fürdőkhöz megy *Sabaudiába*. — Máj. 24-dikén indult el a' *Svéd* Király *Német Országba*, az *Aacheni* és *Spai* fürdő használására. Ezt, nagy próbájául tartják, az északi had' el múlásának. — Oberster *Bischofsweeder*, *Olasz Országba* küldetett *Berlinből* a' *Tsáizár*hoz. — Két *Orosz* hajó, el tsipett *Rhodus* (*Rhodus*) szigeténél, egy kereskedő *Török* hajót, melly hatod magával jött *Alexandriából*, 's *Konstantinápolyba* szándékozott.

Úgy halljuk, hogy Követeink, meg nem egyezhetvén a' *Törökökkel*, *Szisztóvot* oda hagyták. — Katonáink újra a' *Török* szélek felé takarodnak.

* * * * * *

Küldjük a' *k* árkust, az Ország-Gyűlése' *História*jához tartozó *Aktákból*.

Költ *Bétsben*, Jun. 17-dik napján 1791.